

Työpäperi 23/2023

Huumeiden käyttötavat ja hankintakeinot Suomessa

Eurooppalainen nettikysely huumeista 2021

Sanna Rönkä, Karoliina Karjalainen & Hanna Koskinen

	Marihuana	Hasis	Kokaiini	Ekstaasi/MDMA	Amfetamiini	Metamfetamiini	Buprenorfiini
Huumeiden käyttötavat							
Käyttöpäiviä keskimäärin kuukaudessa	 10	 2	 1	 1	 3	 2	 14
Käyttömäärä keskimäärin päivässä	 0,4 g	 0,3 g	 0,4 g	 1 tabletti	 0,5 g	 0,6 g	 2,7 mg
Yleisimmät annostelutavat	 sätäkä	 sätäkä	 nuuskaaminen	 nieleminen	 nuuskaaminen	 nuuskaaminen	 nuuskaaminen
Huumeiden hankinta							
Ostomäärä keskimäärin per kerta	 3,5 g	 2,4 g	 1,1 g	 2,8 tablettia	 1,6 g	 1,5 g	 6,7 mg
Hinta keskimäärin per yksikkö	 16,9 €/g	 17,0 €/g	 121,5 €/g	 16,6 €/tabletti	 32,3 €/g	 35,8 €/g	 5,6 €/mg
Yleensä ostaa	67%	54%	37%	73%	56%	57%	76%
Yleensä saa ilmaiseksi	26%	35%	60%	24%	40%	39%	20%

© Kirjoittajat ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos | Helsinki 2023

ISBN 978-952-408-120-7 (verkko), ISSN 2323-363X (verkko), <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-120-7>

Tiivistelmä

Sanna Rönkä, Karoliina Karjalainen & Hanna Koskinen. Huumeiden käyttötavat ja hankintakeinot Suomessa – Eurooppalainen nettikysely huumeista 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 23/2023. 19 sivua. Helsinki 2023. ISBN 978-952-408-120-7 (verkkajulkaisu)

Työpaperissa esitellään ”Eurooppalainen nettikysely huumeista” -hankkeen Suomen tulokset vuoden 2021 aineistonkeruusta. Nettikyselyjä on kehitetty tutkimuksen teon tueksi, jotta vaikeasti tavoitettavia ryhmiä, kuten huumeita käyttäviä ihmisiä, olisi helpompi saavuttaa. Aineisto kerättiin keväällä 2021 mainostamalla kyselyä Facebook-mainoksilla, THL:n verkkouutisessa, matala kynnyksen palveluissa ja erilaisilla sähköpostilistoilla. Vastaajat (N=4 501) asuivat Suomessa, olivat vähintään 18-vuotiaita ja käyttäneet jotain huumetta viimeisten 12 kuukauden aikana.

Vastaajien enemmistö oli työssäkäyviä nuoria miehiä. Viimeisen vuoden aikana yleisimmin oli käytetty kannabista (94 % vastaajista) ja erilaisia stimulantteja kuten amfetamiinia (50 %), ekstaasia/MDMA:ta (41 %) ja kokaiinia (31 %). Kolmasosa vastaajista oli käyttänyt viimeisen vuoden aikana viittä tai useampaa ainetta. Huumeita käytettiin pääsääntöisesti kotona, julkisilla paikoilla, musiikkifestivaaleilla/juhliissa, klubeilla tai baareissa. Noin neljäsosa marihuanaa käyttäneistä oli käyttänyt sitä useammin kuin joka toinen päivä. Kokaiinia, muuntohuumeita ja ekstaasia/MDMA:ta käyttäneistä yli 60 prosenttia käytti niitä vain 1–5 päivänä vuodessa. Keskimääräisiä käyttöpäiviä eniten kuukaudessa (14,3) oli buprenorfiinia käyttäneillä. Kannabista käytettiin yleisimmin vesipiipulla/bongilla, ekstaasia/MDMA:ta nielemällä ja kokaiinia, amfetamiinia, metamfetamiinia ja buprenorfiinia nuuskaamalla. Buprenorfiinia käyttäneistä melkein kolmasosa oli käyttänyt sitä pistämällä.

Huumeita hankittiin pääasiassa itse ostamalla lukuun ottamatta kokaiinia, jota enemmistö sitä käyttäneistä sai ilmaiseksi. Huumeita ostettiin keskimäärin muutaman käyttöpäivän tarpeisiin. Huumeita ostettiin eniten suoran kontaktin kautta. Myös internet oli suosittu ostokanava. Huumeet toimitettiin pääasiassa tapaamalla myyjä tai välittäjä ulkona, mutta myös kotiinkuljetus oli melko tavallista.

Työpaperi tuottaa uutta tietoa huumeiden käyttötiheydestä, keskimääräisistä käyttömääristä ja annostelutavoista. Tutkimus vahvistaa myös aikaisempien tutkimusten tuloksia Suomessa käytetyistä huumeista ja huumeiden hinnoista. Tutkimus osoittaa, että nettikyselyllä voidaan tavoittaa hyvin huumeita käyttäviä henkilöitä, myös säännöllisesti ja pistämällä huumeita käyttäviä, ja saada tietoa huumeiden käytöstä ja hankinnasta Suomessa.

Avainsanat: nettikysely, huumeiden käyttö, huumeiden käyttötavat

Sammandrag

Sanna Rönkä, Karoliina Karjalainen & Hanna Koskinen. Huumeiden käyttötavat ja hankintakeinot Suomessa – Eurooppalainen nettikysely huumeista 2021 [Användningsmönster och anskaffningssätt av droger i Finland – en europeisk webbenkät om droger 2021]. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Diskussionsunderlag 23/2023. 19 sidor. Helsingfors 2023. ISBN 978-952-408-120-7 (nätpublikation)

I diskussionsunderlaget presenteras Finlands resultat från insamlingen av material inom projektet "Europeisk webbenkät om droger" från 2021. Webbenkäter har utvecklats som stöd för forskningen för att det ska vara lättare att nå svårtillgängliga grupper, såsom personer som använder droger. Materialet insamlades under våren 2021 genom att göra reklam för enkäten på Facebook, i THL:s webbnyhet, i tjänster med låg tröskel och på olika e-postlistor. De svarande (N=4 501) bodde i Finland, var minst 18 år och hade använt någon typ av drog under de senaste 12 månaderna.

Majoriteten av de svarande var unga förvärvsarbetande män. Under det senaste året hade de svarande oftast använt cannabis (94 %) och olika centralstimulerande medel såsom amfetamin (50 %), ecstasy/MDMA (41 %) och kokain (31 %). En tredjedel av de svarande hade använt fem eller flera ämnen under det senaste året. Droger användes i regel hemma, på offentliga platser, på musikfestivaler/fester, klubbar eller barer. Cirka en fjärdedel av dem som hade använt marijuana hade använt den oftare än varannan dag. Över 60 procent av dem som använde kokain, designdroger och ecstasy/MDMA använde dem endast 1–5 dagar om året. De som använt buprenorfin hade flest genomsnittliga användningsdagar per månad (14,3). Cannabis användes oftast på vattenpipa/bong, ecstasy/MDMA genom att svälja och kokain, amfetamin, metamfetamin och buprenorfin genom sniffning. Nästan en tredjedel av dem som använde buprenorfin hade använt det genom injicering.

Droger köptes huvudsakligen av personen själv med undantag av kokain. Majoriteten av dem som använde det fick det gratis. Droger köptes i genomsnitt för några dagars behov. Drogerna köptes oftast via en direkt kontakt. Internet var också en populär köpkanal. Drogerna levererades i huvudsak genom att träffa säljaren eller langaren utomhus men det var också ganska vanligt med hemtransport.

Diskussionsunderlaget producerar ny information om användningsfrekvensen, de genomsnittliga användningsmängderna och -sätten. Undersökningen bekräftar också resultaten från tidigare undersökningar om droger som används i Finland och drogpriser. Undersökningen visar att man kan nå via webbenkäten personer som använder narkotika och även dem som använder dem regelbundet och genom att injicera samt även information om användning och anskaffning av narkotika i Finland.

Nyckelord: webbenkät, droganvändning, användningsmönster för droger

Abstract

Sanna Rönkä, Karoliina Karjalainen & Hanna Koskinen. Huumeiden käyttötavat ja hankintakeinot Suomessa – Eurooppalainen nettikysely huumeista 2021 [Patterns of drug use and ways of obtaining drugs in Finland – European Web Survey on Drugs 2021]. Finnish Institute for Health and Welfare (THL). Discussion Paper 23/2023. 19 pages. Helsinki, Finland 2023. ISBN 978-952-408-120-7 (online publication)

The Discussion Paper presents Finland's findings in the 2021 data collection for the European Web Survey on Drugs. The web surveys have been developed to support research making it easier to reach groups that are difficult to reach, such as people who use drugs. The data was collected in spring 2021 by advertising the survey with Facebook ads, in THL's online news, in low-threshold services and various mailing lists. Respondents (N=4,501) lived in Finland, were at least 18 years of age and had used some drug within the last 12 months.

The majority of respondents were young men engaged in working life. During the past year, the most commonly used substances were cannabis (94%) and various stimulants, such as amphetamines (50%), ecstasy/MDMA (41%) and cocaine (31%). One third of the respondents had used five or more substances in the past year. Drugs were mainly used at home, in public places, at music festivals/parties, clubs or bars. Approximately a quarter of those who used marijuana had used it more often than every other day. More than 60% of those who used cocaine, designer drugs and ecstasy/MDMA only used them 1-5 days a year. The highest number of average days of use per month (14.3) was among those who used buprenorphine. The most common routes of administration are a water pipe/bong for cannabis, swallowing for ecstasy/MDMA and snorting for cocaine, amphetamine, methamphetamine and buprenorphine. Almost one third of those who used buprenorphine had used it by injecting it.

Drugs were mainly procured by the user purchasing them personally, with the exception of cocaine, which was obtained free of charge by the majority of those who used it. On average, drugs were purchased at one time to cover what was needed for a few days. The largest number of drugs were purchased through a direct contact person. The Internet was also a popular purchasing channel. Drugs were mainly delivered by meeting a seller or an intermediary outdoors, but home deliveries were also fairly common.

The Discussion Paper provides new information on the frequency of drug use, average amounts of drugs used and routes of administration. The study also confirms the results of previous studies on the drugs used and drug prices in Finland. The study shows that the online survey is an effective way to reach people who use drugs also those who use regularly and by injecting drugs, and to obtain information on drug use and ways of obtaining drugs in Finland.

Keywords: online survey, drug use, patterns of drug use

Sisällys

Tiivistelmä.....	2
Sammandrag.....	3
Abstract.....	4
Sisällys.....	5
Johdanto.....	6
Metodologia.....	7
Aineisto.....	7
Analyysi.....	7
Tulokset.....	9
Vastajat.....	9
Eri aineiden käyttö ja käyttöpaikat.....	10
Huumeiden käyttötavat.....	12
Huumeiden hankintatavat.....	14
Johtopäätökset.....	18
Lähteet.....	19

Johdanto

Huumeiden käyttö ja niihin liittyvät haitat ovat lisääntyneet Suomessa koko 2000-luvun (Rönkä & Markkula 2020). Huumetilannetta seurataan ja kartoitetaan monin eri tilastoin ja tutkimuksin, mutta koska huumeiden käyttö on laitonta ja stigmatisoitua, ilmiön tutkiminen on haastavaa. Huumeita käyttäviä henkilöitä on vaikea tavoittaa, eikä huumeiden käytöstä mielellään kerrota omilla kasvoilla tai nimellä.

Väestökyselyt tavoittavat rajoitetun määrän huumeita käyttäviä, sillä esimerkiksi asunnottomat ja laitoksissa asuvat eivät ole mukana otoksessa (Karjalainen ym. 2023a). Nimettömät nettikyselyt on kehitetty yhdeksi ratkaisuksi tavoitettavuuden ongelmaan. Verkossa tehtävillä kyselyillä saadaan vastauksia suuremmalta määrältä huumeita käyttäviä, mikä mahdollistaa huumeiden käyttötapojen tarkastelun. Nettikyselyillä voidaan myös tavoittaa huumeita käyttävien ryhmiä, joita ei muilla tiedonkeruumenetelmillä tavoiteta. Näitä ovat esimerkiksi henkilöt, jotka eivät ole palvelujen piirissä tai jotka käyttävät huumeita pääasiassa vain yöelämässä. Lisäksi nettikyselyillä voidaan laajemmin tavoittaa huumeita käyttäviä naisia ja sukupuolivähemmistöjä. (Ks. esim. Whitaker ym. 2017, Kayrouz ym. 2016.) Nettikyselyjen etuina pidetään myös niiden nopeutta ja edullisuutta verrattuna väestökyselyihin (Belackova & Drapalova 2022). Koska nettikyselyyn vastaavat eivät edusta tasaisesti huumeita käyttävien joukkoa, tuloksia ei voida yleistää kaikkiin huumeita käyttäviin.

Tässä työpaperissa tarkastelemme erityisesti huumeita käyttävien sosiodemografisia taustoja, huumeiden käyttötapoja sekä huumeiden hankintakeinoja ja hintoja. Tietääksemme Suomessa asuvien huumeiden käyttötapoja ei ole kuvattu aikaisemmin perustuen näin laajaan aineistoon. Nettikyselyillä voidaan myös eksploraatiivisen analyysin keinoin tunnistaa mahdollisia uusia riskialttiita trendejä, mutta tässä paperissa emme pyri siihen.

”Eurooppalainen nettikysely huumeista” -hanketta koordinoi EU:n huumevirasto (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA), jonka yhteyspiste Suomessa on Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Kyselyn tavoitteena on selvittää huumeiden käyttötapoja ja huumemarkkinoita. Nettikyselyt ovat suhteellisen uusi huumetiedonkeruun väline, ja hankkeessa on kehitetty kyselylomaketta, vastaajien rekrytointia ja muuta metodologiaa vuoden 2016 ensimmäisestä kierroksesta lähtien (Matias ym. 2019). Vuonna 2021 aineisto kerättiin kolmatta kertaa. Tämä oli Suomen toinen aineistonkeruu ensimmäisen ollessa vuonna 2018. Ensimmäisen aineistonkeruun Suomen tuloksia on julkaistu omana aineistonaan (Rönkä & Karjalainen 2021; Karjalainen ym. 2023b) sekä osana eurooppalaisia vertailuartikkeleja (ks. esim. Gremeaux 2022, Karden & Strizek 2022, Vuolo & Matias 2022). Tässä työpaperissa esitellään vuoden 2021 tiedonkeruun perustulokset Suomen osalta.

Metodologia

Aineisto

Aineisto kerättiin verkkopohjaisella anonyymillä kyselylomakkeella kahdeksan viikon ajan maaliskuussa 2021. Kyselyyn vastasi 5 841 henkilöä, joista 4 501 henkilön vastaukset täyttivät mukaanottokriteerit (vastaaja asui Suomessa, oli vähintään 18-vuotias ja oli käyttänyt jotain huumetta viimeisten 12 kuukauden aikana). Suomessa kyselyä mainostettiin maksetuilla Facebook-mainoksilla, THL:n verkkouutisissa, matkailun kynnyksen palveluille ja terveysneuvontapisteille jaetuilla mainoslehtisillä, sosiaalisessa mediassa sekä huumealan järjestöjen ja opiskelijajärjestöjen sähköpostilistoilla. Lomakkeesta oli täytettävänä suomen- ja englanninkieliset versiot.

Taustoittavina asioina kysyttiin sosiodemografisia ja toimeentuloon liittyviä tietoja. Lomakkeen ainekohtaisissa syventävissä osioissa kysyttiin kannabiksesta, kokaiinista, ekstaasista/MDMA:sta, amfetamiinista, metamfetamiinista, heroiinista ja muuntohuumeista, niiden käyttötavoista ja hankkimisesta. Lisäksi Suomen kyselyssä oli oma kansallinen syventävä osionsa buprenorfiinista. Syventävät osiot tulivat vastattavaksi niille henkilöille, jotka lomakkeen alussa vastasivat käyttäneensä kyseistä ainetta viimeisen 12 kuukauden aikana. Koska joillakin henkilöillä saattoi olla hyvin monen huumeen käyttöä ja siten vastattavia syventäviä osioita oli useita, syventäviin osioihin vastaaminen ei ollut pakollista kysymyslomakkeessa etenemiseksi.

Syventäviin osioihin vastasi henkilöitä seuraavasti: kannabisosioon 3 329 vastaajaa, kokaiiniosioon 850 vastaajaa, ekstaasi/MDMA-osioon 1 162 vastaajaa, amfetamiiniosioon 1 471 vastaajaa, metamfetamiiniosioon 313 vastaajaa, muuntohuumeosioon 104 vastaajaa ja buprenorfiiniosioon 237 vastaajaa. Heroiiniosioon vastasi vain 26 henkilöä, mikä ei ole yllättävää, koska muista tutkimuksista tiedetään, ettei heroiinia juurikaan käytetä Suomessa. Pienen vastaajamäärän vuoksi heroiinia ei otettu mukaan taulukoihin, mutta tekstissä on yksi nosto heroiiniosion tuloksista. Kokaiinimoduulin crack-kokaiiniosuuteen tuli niin vähän vastauksia, että yhtä kuviota lukuun ottamatta (kuvio 3) crack-kokaiinia ei ole huomioitu analyysissä ja kokaiinilla tarkoitetaan jauhemuotoista kokaiinia.

Koska koko huumeita käyttävien henkilöiden perusjoukkoa ei tiedetä, emme tiedä miten hyvin kyselyn vastaajajoukko edustaa kaikkia huumeita käyttäviä ihmisiä. Näin ollen tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää kaikkiin huumeita käyttäviin ihmisiin Suomessa. Tulokset eivät ainakaan edusta niitä huumeita käyttäviä henkilöitä, joilla ei ole nettikyselyn täyttämiseen tarvittavia digitaalisia tai pääsyä internetiin. Lisäksi on syytä huomioda, että aineisto kerättiin keväällä 2021 ja tulokset ovat poikkileikkaus tilanteesta kyselyajankohtana, jolloin koronaepidemia oli vielä käynnissä siihen liittyvine rajoituksineen.

Analyysi

Analyysi on pääasiassa kuvailevaa. Prosenttiosuuksien lisäksi taulukoissa esitellään annos- ja ostomäärien sekä hintojen keskiarvoja.

Verkkolomakkeella kullekin vastaajalle tuli automaattisesti vastattavaksi syventävät osiot kaikista niistä huumeista, joita he olivat lomakkeen alussa vastanneet käyttäneensä viimeisen 12 kuukauden aikana. Koska vastaajien määrä vaihteli lomakkeen osiosta toiseen, vastaajien määrä (n) on merkitty taulukoihin. Käytettyjen ja ostettujen määrien osalta yksikkö vaihteli huumeen muodon mukaan. Esimerkiksi jauheissa tai vastavissa yksikkö oli gramma ja tableteissa kappale, pois lukien buprenorfiinitabletit, joissa yksikkönä oli milligramma. Lähes kaikkia syventävien osioiden huumeita käytetään useassa eri muodossa, ja näiden osalta analyysiin otettiin mukaan vain yleisimmin käytetty muoto. Kysyttäessä kannabiksen keskimääräistä päivässä käytettyä määrää lomakkeessa oli esimerkkikuvat ainemääristä ja niiden painoista käytetyn grammamäärän arvioimisen helpottamiseksi. Keskimääräinen hinta per yksikkö laskettiin sen perusteella, paljonko henkilö raportoi ostaneensa ainetta kerralla ja paljonko hän raportoi maksaneensa per ostokerta.

Luotettavuuden parantamiseksi aineistosta poistettiin äärimmäiset havainnot, joiden voi ajatella olevan mahdottomia suhteessa muihin vastauksiin. Tätä varten käytettiin EMCDDA:n luomia muuttujia, joissa oli poistettu ne arvot, jotka olivat vähintään kolme kvartiiliväliä alakvartiilia pienempiä tai yläkvartiilia

suurempia. Joihinkin kysymyksiin oli loogiset korkeimmat ja alimmat mahdollisesti arvot, esimerkiksi keskimäärin kuinka monena päivänä (0–30) kuukaudessa henkilö on käyttänyt huumetta.

Analyysi tehtiin SPSS-ohjelmistolla (versio 29.0).

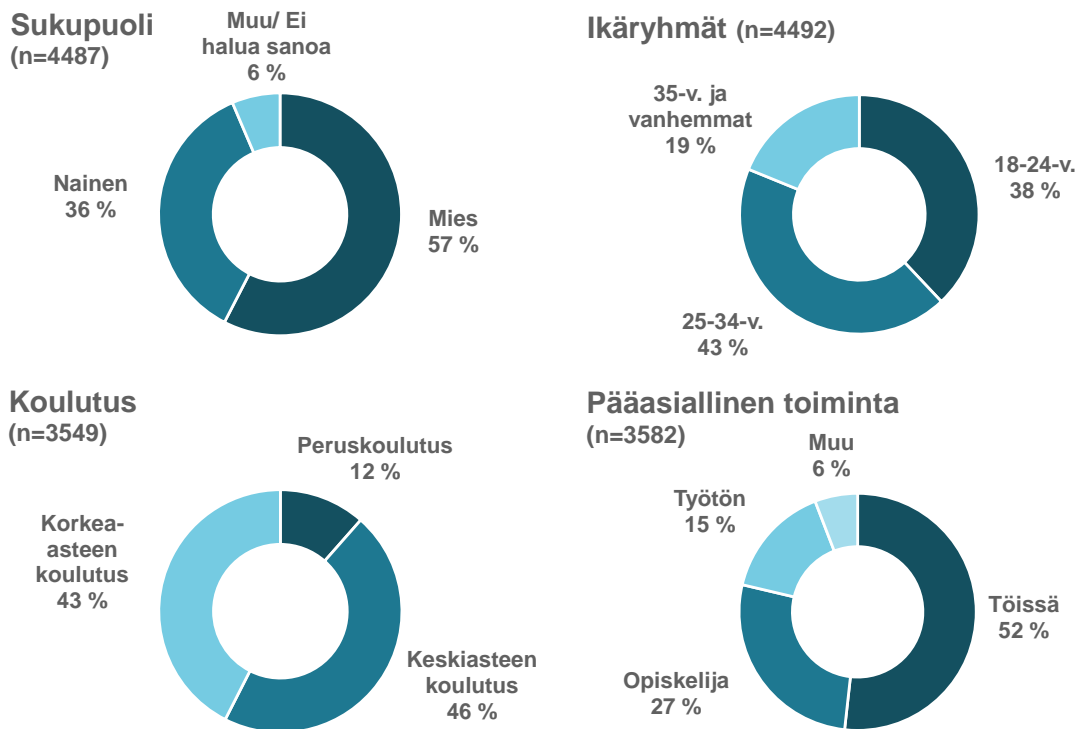
Tulokset

Vastaajat

Vastaajiksi hyväksyttiin Suomessa asuvat vähintään 18-vuotiaat ja jotakin huumetta vähintään kerran viimeisen 12 kuukauden aikana käyttäneet (N=4 501).

Vastaajista 57 prosenttia ilmoitti olevansa miehiä, noin kolmasosa naisia ja 6 prosenttia ilmoitti sukupuolekseen jonkun muun (kuvio 1). Suurin osa vastaajista (81 %) oli 18–34-vuotiaita nuoria tai nuoria aikuisia. Suurimmalla osalla vastaajista (89 %) oli keski- tai korkea-asteen koulutus. Puolet vastaajista kävi töissä, neljäsosa oli opiskelijoita ja 15 % työttömiä.

Jos nettikyselyyn vastanneiden sukupuolijakaumaa verrataan koko Suomen väestöä edustavassa Huume-kyselyssä (2018) viimeisen 12 kuukauden aikana jotain huumetta käyttäneisiin, jakauma on samansuuntainen, eli miehiä on selvästi enemmän kuin naisia. Myös ikäjakauma on samantyyppinen: yleisin ikäryhmä on 25–34-vuotiaat, jonka jälkeen tulevat alle 25-vuotiaat, ja yli 35-vuotiaita on selvästi vähiten. Sen sijaan nettikyselyyn vastanneet ovat koulutetumpia ja enemmän työelämässä kuin Huume-kyselyssä kannabista viimeisen 12 kuukauden aikana käyttäneet¹. (Karjalainen ym. 2020.)

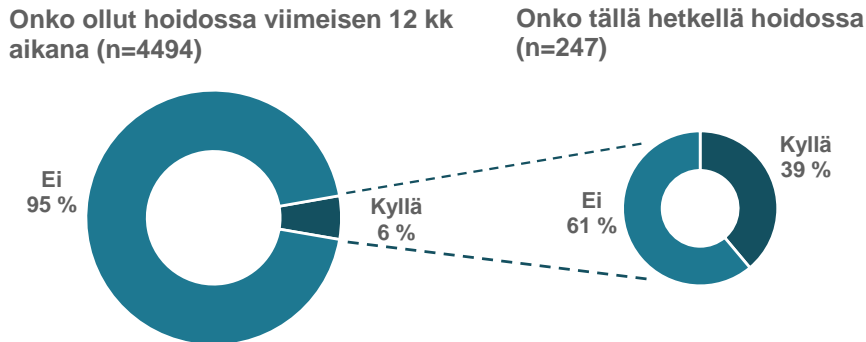

Kuvio 1. Vastaajien sukupuoli, ikä, koulutus ja pääasiallinen toiminta.

Vain pieni osa (6 %) vastanneista oli saanut viimeisen 12 kuukauden aikana lääketieteellistä tai psykososiaalista hoitoa huumeiden käytön vuoksi (kuvio 2). Näistä 39 prosenttia oli hoidossa vastaamishetkellä. Hoitoa edellisen 12 kuukauden aikana saaneiden pieni osuus viittaa siihen, ettei suurimmalle osalle

¹ Vaikka sosiaalista taustaa on Huume-kyselyssä tarkasteltu kannabista käyttäneiden osalta, se kuitenkin kuvaa varsin hyvin myös jotain huumetta käyttäneiden joukkoa, sillä lähes kaikki jotain huumetta käyttäneet ovat käyttäneet ainakin kannabista.

vastaajista huumeiden käyttö ole ongelmallista. Hoidossa olleiden lisäksi vastaajissa voi toki olla myös hoidon tarpeessa olevia.

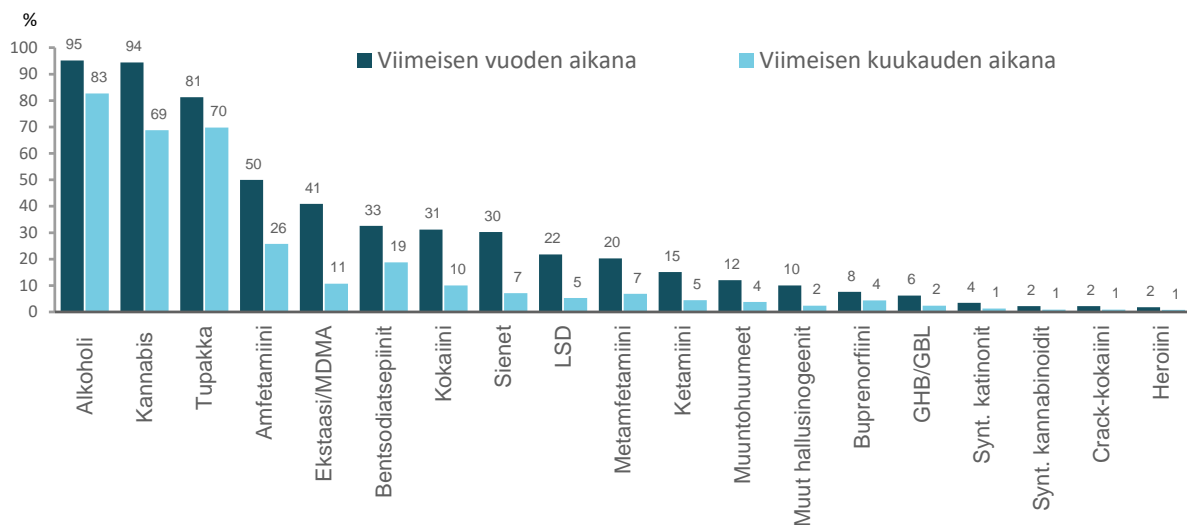
Kuvio 2. Huumeiden vuoksi hoidossa olevien osuus viimeisen 12 kk aikana ja kyselyhetkellä.

Eri aineiden käyttö ja käyttöpaikat

Vastaajat raportoivat käyttäneensä viimeisen vuoden aikana yleisimmin alkoholia (95 %), kannabista (94 %) ja tupakkaa (81 %) (kuvio 3). Seuraavaksi yleisimpiä olivat stimulantit amfetamiini (50 %), ekstaasi/MDMA (41 %) ja kokaiini (31 %). Kolmasosa (33 %) raportoi bentsodiatsepiinien päihdekäytöstä. Vastaavasti noin kolmasosa oli käyttänyt hallusinogeenisiin kuuluvia sieniä (30 %) ja noin viidesosa LSD:tä (22 %). Vähiten käytettyjä huumeita olivat synteettiset katinonit, synteettiset kannabinoidit, crack-kokaiini ja heroini.

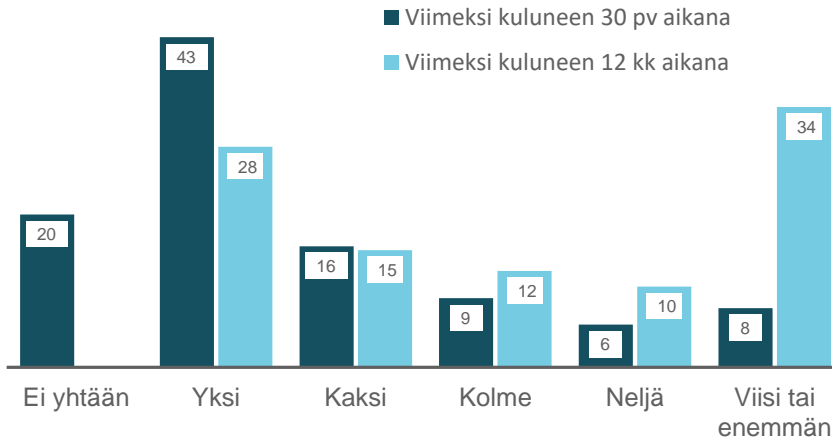
Viimeisen kuukauden aikana käytettyjen aineiden yleisyys mukaili hyvin pitkälle viimeisen vuoden aikana käytettyjä aineita. Viimeisen kuukauden aikana yleisimmin käytetyt aineet olivat alkoholi (83 %), tupakka (70 %) ja kannabis (69 %). Noin neljäsosa (26 %) oli käyttänyt amfetamiinia ja noin viidesosa (19 %) bentsodiatsepiineja viimeisen 30 päivän aikana, muiden aineiden osalta osuudet jäivät korkeintaan 10 prosenttiin.

Käytetyt aineet tai niiden yleisyys eivät tuoneet yllätyksiä. Tuoreen Huumekyselyn (2022) tulokset eri aineiden kokeilun tai käytön yleisyydestä elinaikana noudattelivat samaa järjestystä kuin nettikyselyyn vastanneiden vastaukset viimeisen vuoden aikana käytetyistä aineista. Yleisyys on toki eri tasolla, koska Huumekyselyssä käytön yleisyyttä mitataan väestötasolla ja nettikyselyyn vastanneet ovat kaikki huumeita viimeisen vuoden aikana edes kerran käyttäneitä. (Karjalainen ym. 2023a.)

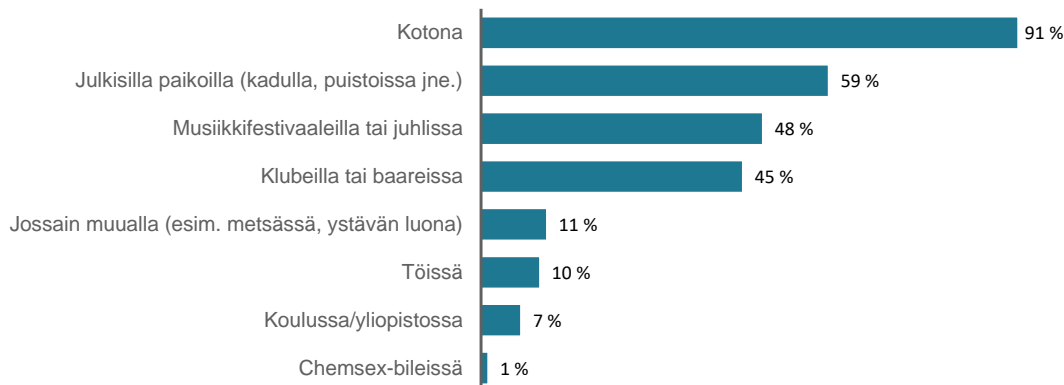
Kuvio 3. Vastaajien (n=3910–4499) käyttämät aineet viimeisen vuoden ja viimeisen kuukauden aikana, %.

Useamman kuin yhden huumeen kokeilu tai käyttö oli yleistä, sillä lähes kolme neljäsosaa vastaajista oli tehnyt näin viimeisen vuoden ja yli kolmasosa viimeisen kuukauden aikana (kuvio 4). Vastaajista 8 prosenttia oli kokeillut tai käyttänyt viittä tai useampaa huumetta viimeisen kuukauden aikana ja kolmasosa viimeisen vuoden aikana, kun alkoholia ja tupakkaa ei lasketa mukaan. Vastaajista 28 prosenttia oli käyttänyt vain yhtä huumetta viimeisen vuoden aikana ja 43 prosenttia vain yhtä huumetta viimeisen kuukauden aikana.

Kuvio 4. Vastaajien (n=4501) käyttämien huumeiden lukumäärä viimeisen vuoden ja viimeisen kuukauden aikana, %.

Suurin osa vastaajista ilmoitti käyttävänsä huumeita kotona (91 %) (kuvio 5). Huumeiden käyttö oli yleistä myös julkisilla paikoilla, musiikkifestivaaleilla/juhliissa, klubeilla tai baareissa. Muutama kymmenen vastaajaa ilmoitti käyttäneensä huumeita huumeiden käyttöhuoneissa² (ei kuviossa). Vaikka Suomessa ei ole käyttöhuoneita, vastaaja on voinut vieraila käyttöhuoneessa ulkomailla tai ajatella esimerkiksi Alankomaiden coffee shoppeja huumeiden käyttöhuoneina.

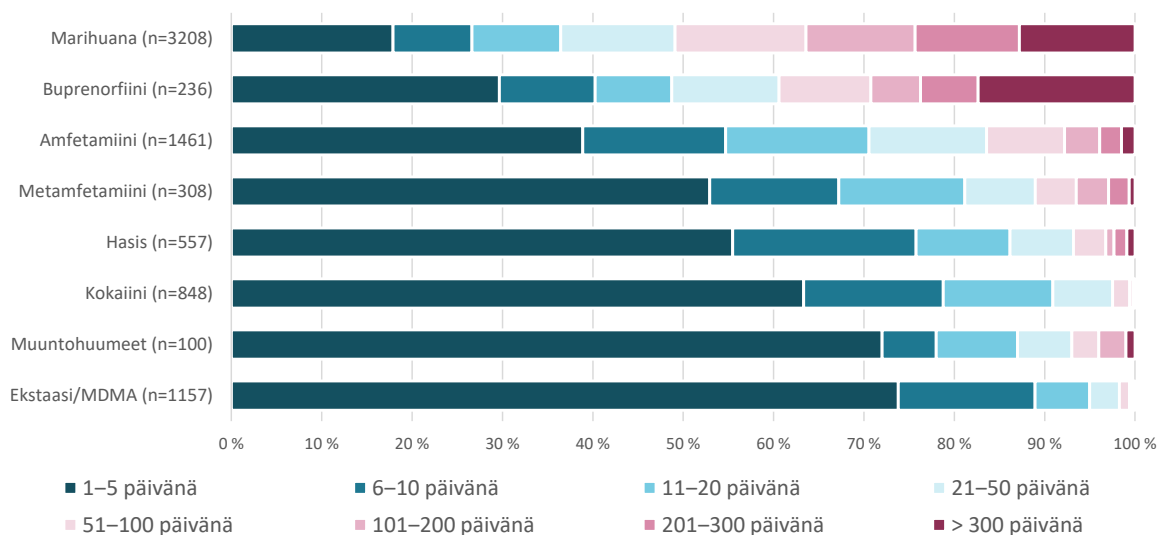
Kuvio 5. Huumeiden käyttöpaikat, % (n=4501).

² ”Huumeiden käyttöhuoneet” oli yksi vastausvaihtoehto kyselyssä, koska osassa osallistuneista maissa on käyttöhuoneita ja lomake oli identtinen kaikissa osallistuneissa maissa.

Huumeiden käyttötavat

Kutakin huumetta viimeisen 12 kuukauden aikana käyttäneiltä kysyttiin tarkemmin käyttötavoista syventävissä osioissa.

Viimeisen vuoden aikana eniten käyttöpäiviä oli marihuanaa käyttäneillä vastaajilla (kuvio 6). Noin 25 prosenttia marihuanaa käyttäneistä oli käyttänyt sitä 200 tai useampana päivänä. Kokaiinia, muuntohuumeita ja ekstaasia/MDMA:ta puolestaan käytettiin vain harvoin, sillä yli 60 prosenttia kyseisiä huumeita käyttäneistä käytti niitä vain 1–5 päivänä vuodessa.

Kuvio 6. Käyttöpäivien määrä vuodessa huumeittain kutakin huumetta käyttäneillä.

Taulukossa 1 tarkastellaan käyttöpäivien määrää keskimäärin kuukaudessa kaikkien kyseistä ainetta käyttäneiden osalta, vaikka osalla vastaajista ei ollut lainkaan viimeisen kuukauden aikaista käyttöä. Eniten käyttöpäiviä oli buprenorfiinia käyttäneillä (keskimäärin 14,3 käyttöpäivää kuukaudessa) ja marihuanaa käyttäneillä (keskimäärin 9,8 käyttöpäivää kuukaudessa) (taulukko 1). Kokaiinia ja ekstaasia/MDMA:ta käytettiin harvimminkin, keskimäärin alle yhtenä päivänä kuukaudessa.

Taulukko 1. Eri huumeiden käyttöpäivien määrä keskimäärin kuukaudessa ja vastaajien osuus, jotka eivät ole käyttäneet ko. huumetta viimeisen 30 päivän aikana

Aine	Vastaajia	Käyttöpäivät keskimäärin / kk	Ei ole käyttänyt ollenkaan viim. 30 päivän aikana
Buprenorfiini	147	14,3	1 %
Marihuana	3 170	9,8	22 %
Amfetamiini	1 451	3,0	40 %
Metamfetamiini	303	2,1	53 %
Muuntohuumeet	100	2,1	64 %
Hasis	549	1,7	58 %
Kokaiini	843	0,9	55 %
Ekstaasi/MDMA	1 150	0,6	64 %

Vastaajilta kysyttiin, kuinka paljon he yleensä käyttävät kutakin huumetta päivässä niinä päivinä, kun kyseistä huumetta käyttävät. Vastauksissa oli paljon vaihtelua, mutta taulukossa 2 on esitelty keskiarvot per huume sekä minimi- ja maksimi-arvot (vaihteluväli). Taulukkoon on valittu vastausten perusteella yleisin olomuoto muiden huumeiden kuin kannabiksen ja buprenorfiinin osalta. Hasista ja marihuanaa käyttäneet raportoivat käyttäneensä keskimäärin 0,3–0,4 grammaa tyypillisenä käyttöpäivänä. Kokaiinia käytettiin keskimäärin 0,4 grammaa tyypillisenä käyttöpäivänä, ekstaasia yksi tabletti, amfetamiinia ja metamfetamiinia noin puoli grammaa ja buprenorfiinia 2,7 milligrammaa tyypillisenä käyttöpäivänä.

Taulukko 2. Huumeiden keskimääräiset käyttömäärät päivässä, keskiarvo ja vaihteluvälit

Aine	Yksikkö	Keskiarvo	Vaihteluväli	Vastaajia
Hasis	gramma	0,3	0,01–3,00	442
Marihuana	gramma	0,4	0,01–3,50	2 373
Kokaiini	jauhe, gramma	0,4	0,01–1,50	770
Ekstaasi	tabletti, kappale	1,0	1,00–1,00	467
Amfetamiini	jauhe/kide, gramma	0,5	0,01–3,00	1 314
Metamfetamiini	jauhe/kide, gramma	0,6	0,01–3,00	282
Buprenorfiini	milligramma	2,7	0,02–12,00	198

Taulukossa 3 on kuvattu vastaajien vastaukset kannabiksen tyypillisimmistä annostelutavoista. Sekä hasista että marihuanaa tyypillisesti käytettiin polttamalla sätkänä, ja toiseksi yleisin tapa oli polttamalla vesipiipussa. Kannabiksesta kysyttäessä vain yksi vastausvaihtoehto sallittiin.

Taulukko 3. Hasiksen ja marihuanan annostelutavat, %

Yleisin annostelutapa	Hasis (n=565)	Marihuana (n=3214)
Jointti / sätkä	51,4 %	62,5 %
Vesipiippu / bongi	33,3 %	16,9 %
Vaporisaattori	7,3 %	14,8 %
Piippu / chilum	5,9 %	3,0 %
Syötävä valmiste	1,1 %	2,3 %
Juotava valmiste	0,0 %	0,1 %
Jokin muu	1,1 %	0,3 %
Yhteensä	100 %	100 %

Muiden huumeiden osalta sallittiin useampi vastausvaihtoehto (taulukko 4). Kokaiinia, amfetamiinia, metamfetamiinia ja buprenorfiinia käytettiin yleisimmin nuuskaamalla. Ekstaasia käytettiin pääasiassa nielemällä. Muuntohuumeiden kohdalla hajontaa eri annostelutapoihin oli eniten, mikä on loogista, koska muuntohuumeet ovat yläkategoria, jonka alla on useita erityyppisiä aineita. Vaikka nettikyselyt tavoittavat pääasiassa niin sanottuja bilekäyttäjiä (Matias ym. 2019), metamfetamiini- ja muuntohuumeosioon vastanneista lähes viidesosa ilmoitti käyttävänsä tyypillisesti näitä aineita pistämällä ja buprenorfiiniosioon vastanneista lähes kolmasosa.

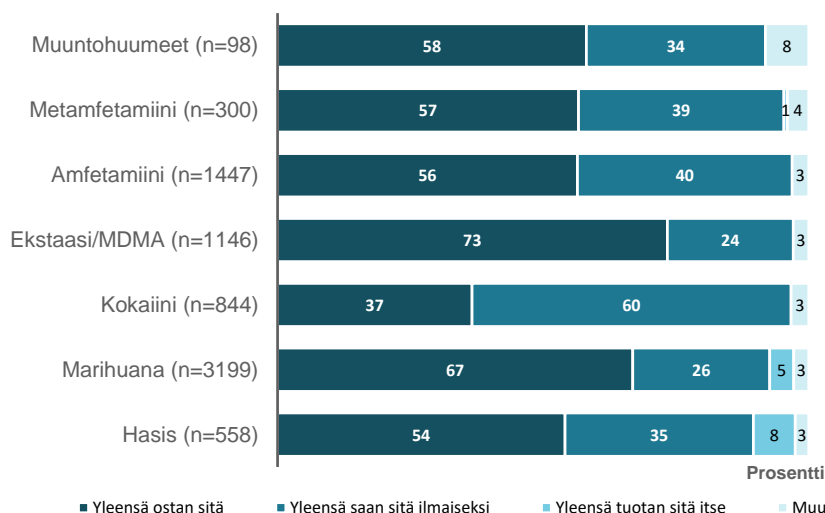
Taulukko 4. Huumeiden yleisimmät annostelutavat, %

Yleisimmät annostelutavat	Kokaiini	Ekstaasi/ MDMA	Amfetamiini	Metamfe- tamiini	Bupre- norfiini	Muunto- huumeet
Nuuskaaminen nenään	98,5 %	19,2 %	84,4 %	75,7 %	58,4 %	34,6 %
Nieleminen (sellaisenaan tai juomassa)	3,6 %	92,3 %	46,4 %	43,1 %	4,4 %	59,6 %
Pistäminen	1,5 %	1,9 %	8,9 %	17,9 %	30,5 %	16,3 %
Polttaminen	1,5 %	0,3 %	0,7 %	3,8 %	0,4 %	17,3 %
Liuottaminen suussa	7,9 %	9,4 %	7,9 %	6,4 %	5,8 %	15,4 %
Höyrystäminen folion päällä	0,6 %	0,5 %	0,2 %	1,3 %	0,4 %	4,8 %
Muulla tavalla	0,2 %	1,0 %	1,2 %	1,6 %	4,4 %	3,8 %
Vastaajia	856	1 162	1 471	313	226	104

Huumeiden hankintatavat

Kokaiinia lukuun ottamatta tavallisin tapa hankkia huumeita oli ostaa niitä (kuvio 7). Kolme neljäsosaa ekstaasia/MDMA:ta ja yli puolet muuntohuumeita, metamfetamiinia, amfetamiinia ja kannabista käyttäneistä ilmoitti näin. Koko Suomen väestöä edustavan Huumeikyselyn (Hakkarainen & Karjalainen 2017) löydökset kuitenkin poikkeavat tästä, sillä Huumeikyselyn tulosten mukaan kannabista käyttäneet ovat useimmiten saaneet sen tarjottuna. Tämä ero selittyy sillä, että tähän nettikyselyyn on vastannut enemmän kannabiksen säännöllisiä käyttäjiä, kun taas Huumeikyselyn vastaajissa on enemmän kannabiksen kokeilijoita.

Kysytyistä aineista kokaiini muodostaa poikkeuksen: suurin osa kokaiinia käyttäneistä (60 %) on saanut kokaiinin ilmaiseksi. Tämä voi liittyä kokaiinin uuteen asemaan markkinoilla: aikaisemmin sitä oli saatavilla vain vähän, mutta nyt saatavuuden lisääntyä useampi on kokeillut kokaiinia saatuaan sitä tuttavalta.

Kuvio 7. Huumeiden hankintatavat aineittain.

Pieni osa marihuanaa ja hasista käyttäneistä vastaajista on tuottanut huumeensa itse. Marihuanan kotikasvatusta on esiintynyt Suomessa jo pitkään (Hakkarainen ym. 2011). Hasiksen suhteen tulos on yllättävä ja voi olla, että vastaajat ovat ajatelleet marihuanan kotikasvatusta, sillä lomakkeella kysymykset vaihtelivat marihuanasta hasikseen ja kaikki, jotka vastasivat tuottaneensa hasista, olivat myös marihuanan käyttäjiä. Hasiksen tuottamisessa kyse voi olla myös kukinnosta valmistettavasta niin sanotusta BHO:sta (butane hash

oil) (EMDDA 2019). Suomessakin on raportoitu mediassa havaintoja öljyn valmistuksesta kotioiloissa, mikä on aiheuttanut räjähdyksiä asunnoissa (esim. IS 2017, Yle 2018, HS 2019).

Buprenorfiinia koskevassa syventävässä osiossa hankintatapoja koskevat vastausvaihtoehdot erosivat hie- man edellä kuvatuista, koska buprenorfiinin kohdalla haluttiin huomioida, että aine voi olla peräisin myös hoidosta (kuvio 8). Ostaminen oli tavallisin tapa myös buprenorfiinin hankkimiseen, buprenorfiinia käyttä- neistä vastaajista 68 prosenttia osti sitä yleensä laittomilta markkinoilta. Kaksitoista prosenttia osti buprenor- fiinia kavereilta/tutuilta, jotka ovat hoidossa, tai käytti omia hoidosta saamiaan lääkkeitä päihtymiseen.

Kuvio 8. Buprenorfiinin hankintatavat (n=221), %.

Myös muut tutkimukset viittaavat siihen, että Suomessa väärinkäytetty buprenorfiini ei merkittävästi valu hoidosta laittomille markkinoille. Suomessa eniten käytetty korvaushoitolääke on buprenorfiini-naloksoni- yhdistelmävalmiste (52 % asiakkaista vuonna 2019) ja monobuprenorfiini on käytössä vain pienellä osalla korvaushoitoasiakkaista (1 % vuonna 2019) (Partanen & Jääskeläinen 2023). Kuitenkin vainajien oikeuske- miallisista löydöksistä valtaosa on monobuprenorfiinilöydöksiä (Kriikku ym. 2018). Laittomat buprenorfii- nimarkkinat perustuvatkin pääasiassa lääketuotteiden laajamittaiseen salakuljetukseen ulkomailta (Leskinen 2020).

Taulukossa 5 on kuvattu huumeiden keskimääräisiä ostomääriä ja hintoja sekä niiden minimi- ja maksi- miarvot (vaihteluväli). Ostomäärät ovat keskimäärin pieniä, jos niitä vertaa keskimääräisiin päivittäisiin an- nosmääriin (taulukko 2). Keskimäärin huumeita ostetaan vain muutaman päivän käyttötarpeita vastaava määrä kerrallaan. Tässä voi olla kyse siitä, että kiinnijäämisen pelossa niin myyjä kuin ostajatkaan eivät halua pitää hallussa ostotapahtuman yhteydessä suuria määriä huumeita.

Keskusrikospoliisi tuottaa vuosittain huumeiden hintatilastoja, joita julkaistaan EMCDDA:n Statistical Bulletin -tilastoindikaattorina osana Suomen tietoja³. Poliisi on tilastoinut aineiden hintahaitareita ja/tai me- diaaneja. Nettikyselyssä hintojen keskiarvot ovat lähellä mediaaneja poikkeavien havaintojen poiston jäl- keen, niinpä nettikyselyn osalta käytämme keskiarvoja.

Poliisin tilastoissa mediaanihinta hasis- ja marihuanagrammalle katukaupassa oli 20 euroa vuonna 2021 (EMCDDA 2023), mikä on lähellä tämän nettikyselyn tulosten keskiarvoa, noin 17 euroa per gramma.

Kokaiinin hinta oli poliisin arvioissa 120–160 euroa per gramma ja mediaani 140 euroa gramma, kun nettikyselyssä kokaiinin keskimääräinen hinta oli 121,5 euroa per gramma. MDMA:lle/ekstaasille on poliisin tilastoissa vain mediaaniarvo 20 euroa per tabletti, ja nettikyselyssä keskiarvohinta oli 16,6 euroa per tabletti. Amfetamiinigramman hintahaitari oli poliisin tilastoissa 35–60 euroa, ja nettikyselyssä keskiarvo oli noin 32 euroa. Poliisitilastoissa mediaani oli 45 euroa per gramma. (EMCDDA 2023.)

Buprenorfiinin osalta 8 milligramman tabletti oli poliisin tilastoissa 30–100 euroa kappale, kun nettiky- selyssä yksi milligramma oli keskimäärin 5,6 euroa, mikä tekee 44,8 euroa per 8 milligramman tabletti. Po- liisitilastoissa mediaani oli 50 euroa per tabletti. (KRP 2022.)

³ Pois lukien buprenorfiinin hintatiedot, jotka KRP on raportoinut EMCDDA:lle, mutta joita ei ole julkaistu osana Statistical Bulletinia.

Kokonaisuudessaan poliisin hintatilastot ja nettikyselyn tulokset hinnoista ovat siis lähellä toisiaan. Nettikyselyn tulosten antamat hinnat ovat keskimäärin poliisin hintatietojen haitarin alapäässä. Hinnoissa on todellisuudessa alueellista vaihtelua, mikä voi vaikuttaa tuloksiin.

Taulukko 5. Huumeiden ostomäärät ja -hinnat (keskiarvo, vaihteluväli)

Aine	Yksikkö	Ostettu määrä			Yksikköhinta, EUR		
		Keskiarvo	Vaihteluväli	Vastaajia	Keskiarvo	Vaihteluväli	Vastaajia
Hasis	gramma	2,4	0,25–5,0	238	17,0	1,0–40,0	227
Marihuana	gramma	3,5	<0,05–15,0	2 277	16,9	<0,05–37,0	2 307
Kokaiini	jauhe, gramma	1,1	0,10–3,0	327	121,5	20–260,0	335
Ekstaasi	tabletti, kappale	2,8	0,20–10,0	574	16,6	<0,05–30,0	565
Amfetamiini	jauhe/kide, gramma	1,6	<0,05–5,0	864	32,3	<0,05–66,7	882
Metamfetamiini	jauhe/kide, gramma	1,5	<0,05–5,0	166	35,8	0,5–60,0	157
Buprenorfiini	milligramma	6,7	0,1–16,0	145	5,6	<0,05–15,0	137

Kunkin huumeen kohdalla suurin osa vastaajista ilmoitti hankkivansa kyseistä huumetta suoran kontaktin kautta (taulukko 6). Myös internetin salatuilta markkinoilta tai pimeästä verkosta hankitaan huumeita yleisesti. Internet-markkinoiden merkittävä rooli näyttää olevan suomalainen poikkeus, sillä nettikyselyn edellisen kierroksen (2017–2018) tulosten eurooppalainen vertailu osoitti, että huumeita hankitaan Suomessa selvästi enemmän internetin kautta kuin muissa kyselyyn osallistuneissa maissa (Karden & Strizek 2022).

Buprenorfiiniosioon vastanneista jopa 65 prosenttia ilmoitti hankkivansa buprenorfiinia internetin salatuilta/pimeiltä markkinoilta. Tulokset ovat linjassa Demantin ynnä muiden (2019) löydösten kanssa, joiden mukaan verrattuna muihin pohjoismaalaisiin suomalaiset suosivat enemmän pimeää verkkoa kuin julkisia digitaalisia kauppapaikkoja.

Muuntohuumeita ostetaan yleisemmin julkisesta verkosta kuin muita aineita, mikä voi selittyä sillä, että uusien muuntohuumeiden ilmaantuessa markkinoille, ne ovat aluksi laillisia ja niitä voidaan kaupata julkisesti. Suomessa useimmat uudet muuntohuumeet otetaan valvontaan kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä psykoaktiivisina aineina ja myöhemmin ne saatetaan ottaa valvontaan huumausaineina. Suurimman riskin aineet, kuten synteettiset opioidit otetaan suoraan valvontaan huumausaineina. Päätökset siitä, miten aineet luokitellaan, tehdään kansallisen riskinarvioinnin perusteella. (Kotovirta 2023.)

Eri ostotavoissa kaikki suosivat eniten suoraa kontaktia, mutta vanhemmat nuoria enemmän. Nuoremmat ikäryhmät suosivat digitaalista kaupantekoa – pimeää verkkoa, sosiaalista mediaa ja julkista internetiä – vanhempia enemmän (ei taulukossa). Myös koko väestöä edustavassa Huumekyselyssä on saatu vastaavanlainen tulos: 1990-luvulla syntyneet käyttivät pimeää verkkoa huumeiden hankintaan 1980-luvulla syntyneitä enemmän (Hakkarainen ym. 2020).

Aineisto on kerätty vuonna 2021, jolloin digitaalinen huumeikauppa painottui vielä pimeään Tor-verkkoon. Verkkoterveysneuvonnan havaintojen mukaan kauppa on pirstaloitunut viime vuosina siten, että Tor-verkon sivustojen lisäksi kauppa käydään pikaviestinryhmien kautta, jolloin kaupat tehdään lopulta kasvotusten. Kehitykseen on vaikuttanut todennäköisesti myyjien ja ostajien paljastuminen Tor-verkon postimyyn-tisivustojen kautta sekä Tor-verkon lautasivustojen ylläpitämisen riskit ja palvelunestohyökkäykset. (Nahkuri 2023.)

Taulukko 6. Huumeiden ostokanavat aineittain, %

Aine	Suora kontakti (henkilökohtainen, puhelin, sähköposti tai tekstiviesti)	Internetin salattut markkinat/pimeä verkko	Välittäjä sosiaalisesta mediasta	Nettikauppa julkisessa internetissä	Vastaajia
Hasis	69 %	35 %	9 %	1 %	258
Marihuana	76 %	33 %	7 %	1 %	2 397
Kokaiini	74 %	20 %	4 %	1 %	355
Ekstaasi/MDMA	61 %	44 %	3 %	1 %	805
Amfetamiini	71 %	36 %	4 %	1 %	960
Metamfetamiini	71 %	39 %	5 %	3 %	187
Muuntohuumeet	59 %	47 %	8 %	12 %	51
Buprenorfiini	71 %	65 %	6 %	3 %	176

Vastaajat ilmoittivat pääasiallisesti huumeiden toimitustavaksi huumeiden välittäjän tai myyjän tapaamisen ulkona (taulukko 7). Myös kotiinkuljetus oli melko tavallista. Tavallisen postin käyttäminen tai noutaminen sovitusta paikasta ilman henkilökohtaista tapaamista sen sijaan oli varsin harvinaista, poikkeuksena muuntohuumeita käyttäneet, jotka käyttivät näitä tapoja jonkin verran (16 % ja 10 %). On kuitenkin hyvä huomioida, että muuntohuumeiden hankintaa koskeviin kysymyksiin on vastannut melko pieni vastaajamäärä.

Ostajan näkökulmasta myyjän tapaaminen kotona tai ulkona mahdollistaa huumeen haistamisen, maistamisen ja testaamisen ennen ostopäätöstä, vaikka kohtaamiseen liittyy myös riski ryöstetyksi tulemisesta (Demant ym. 2019).

Taulukko 7. Huumeiden toimituskanavat aineittain

Aine	Tapaaminen välittäjän/ huumeidenmyyjän kanssa ulkona	Henkilökohtainen kotiinkuljetus	Tavallinen posti	Nouto sovitusta paikasta ilman henki- lökohtaista tapaamista	Vastaajia
Hasis	79 %	24 %	3 %	5 %	258
Marihuana	79 %	28 %	2 %	5 %	2 397
Kokaiini	75 %	23 %	1 %	2 %	355
Ekstaasi/MDMA	77 %	20 %	3 %	4 %	805
Amfetamiini	78 %	27 %	3 %	4 %	960
Metamfetamiini	79 %	30 %	2 %	6 %	187
Muuntohuumeet	71 %	16 %	16 %	10 %	51
Buprenorfiini	85 %	35 %	5 %	6 %	176

Johtopäätökset

Tässä työpaperissa kuvattiin eurooppalaisen nettikyselyn vuoden 2021 Suomen aineistonkeruun päätulokset huumeiden käyttötavoista ja hankintakeinoista. Kyselyyn hyväksyttiin vastaajiksi vähintään viimeisen 12 kuukauden aikana vähintään kerran huumeita käyttäneet henkilöt.

Käytetyissä aineissa tai niiden yleisyydessä ei ollut yllättäviä havaintoja. Kysely näytti tavoittavan pääasiassa niitä, jotka käyttävät huumeita satunnaisesti juhliessaan, vaikkakin useamman eri huumeen käyttö viimeisen vuoden aikana oli erittäin yleistä ja viimeisen kuukaudenkin aikana varsin yleistä.

Kuitenkin ne, jotka olivat käyttäneet buprenorfiinia tai kannabista viimeisen kuukauden aikana, raportoivat käyttäneensä näitä aineita keskimäärin lähes joka toinen ja joka kolmas päivä. Näiden aineiden kohdalla kysely tavoitti siis myös säännöllisempiä käyttäjiä. Buprenorfiinia käyttäneistä kolmaosa ilmoitti käyttävänsä buprenorfiinia pistämällä, mikä voi viitata pitkään jatkuneeseen ja säännölliseen käyttöön. Samoin tulokset huumeiden hankinnasta viittasivat siihen, että vastanneissa oli aktiivisesti huumeita käyttäviä, sillä toisin kuin väestötasolla (Hakkarainen ym. 2020) huumeiden ostaminen oli kokaiinia lukuun ottamatta yleisempää kuin ilmaiseksi saaminen.

Huumeiden käytön yleistyessä on enenevässä määrin ihmisiä, jotka käyttävät huumeita esimerkiksi satunnaisesti tai ajoittain juhliessa tai muuten vapaa-ajalla, kuten tämäkin tutkimus osoittaa. Tavallisesti näin huumeita käyttävät ihmiset ovat edelleen yhteiskuntaan integroituneita, eli osallistuvat esimerkiksi työelämään tai opiskelevat. Kyselyyn vastaajista puolet olikin työelämässä ja noin neljäsosa opiskeli. Myös tällä väestönosalla huumeiden käyttö voi kuitenkin aiheuttaa haittoja ja muuttua ongelmalliseksi riippuvuuteen asti. Perusterveydenhuollon lisäksi myös työterveys- ja opiskeluhuollon palvelujen olisi hyvä pystyä vastaamaan tähän tarpeeseen varhaisen tunnistamisen ja tuen menetelmin. Vastaavasti oppilaitosten, nuorisotyön ja työpaikkojen arjessa ehkäiseviä käytäntöjä sekä varhaista tunnistamista ja tukea on tarpeen kehittää kokonaisvaltaisesti esimerkiksi päihdeohjelmin. Samalla on hyvä valmistautua siihen, että sitä tarvitseville on hoitoa ja erilaisia haittoja vähentäviä ja tukea tarjoavia palveluita tarjolla.

Työpaperi tarjoaa uutta tietoa huumeiden käyttötavoista: taulukoissa esiteltiin eri huumausaineiden käyttöiheyttä, keskimääräisiä huumeiden käyttömääriä sekä annostelutapoja perustuen useamman tuhannen huumeita käyttävän vastauksiin. Tulokset osoittavat, että nettikyselyillä on mahdollista tavoittaa säännöllisemmin huumeita käyttävien lisäksi myös henkilöitä, joilla on erityisen riskialttiita käyttötapoja kuten pistäminen.

Tulokset vahvistavat monia aikaisempia tuloksia esimerkiksi liittyen Suomessa käytettyihin huumeisiin ja niiden yleisyyteen sekä huumeiden hintoihin laittomilla markkinoilla. Työpaperin löydökset vahvistavat myös aikaisempien tutkimuksien tuloksia huumemarkkinoiden digitalisoitumisesta ja salatun verkon vertailumaita suuremmasta roolista siinä. Samansuuntaiset tulokset lisäävät luottamusta siihen, että kyselyyn on vastattu asiallisesti ja että huolellisesti toteutetulla nettikyselyllä voidaan saada tietoa huumeiden käytöstä Suomessa.

Tutkimuksen ansio on se, että se on tavoittanut 4 501 huumeita käyttävää ihmistä, jotka ovat antaneet arvokasta tietoa huumeiden käyttötavoista, mitä ei olisi voitu saada perinteisellä väestökyselyllä. Kysely tavoitti erityisesti nuoria miehiä. Nämä ovat väestöryhmä, joka yleensä vastaa harvimmin väestökyselyihin, mutta on yliedustettu huumeita käyttävässä populaatiossa. Tutkimus paitsi tuotti uutta tietoa, myös täydensi kokonaiskuvaa huumeiden käytöstä Suomessa.

Lähteet

- Belackova, V. and Drapalova, E. (2022). Web surveys as a method for collecting information on patterns of drug use and supply. Teoksessa *Monitoring drug use in the digital age: studies in web surveys, EMCDDA Insights* (https://www.emcdda.europa.eu/publications/insights/web-surveys/web-surveys-method-collecting-information-patterns-drug-use-supply_en).
- Demant J., Anderdal Bakken, S., Oksanen, A., & Gunnlaugsson, H. (2019). Drug dealing on Facebook, Snapchat and Instagram: A qualitative analysis of novel drug markets in the Nordic countries. *Drug and Alcohol Review* 38 (4), 377–385.
- EMDDA (2019). Developments in the European cannabis market. EMCDDA Papers. (https://www.emcdda.europa.eu/publications/emcdda-papers/developments-in-the-european-cannabis-market_en)
- EMCDDA (2023). Statistical Bulletin 2023. Price, purity and potency. (https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2023/ppp_en).
- Gremaux, L. (2022). Complexity and differentiation of the MDMA retail market: insights from the European Web Survey on Drugs. Teoksessa *Monitoring drug use in the digital age: Studies in web surveys, EMCDDA Insights* (https://www.emcdda.europa.eu/publications/insights/web-surveys/complexity-differentiation-mdma-retail-market-insightseuropean-web-survey-drugs_en).
- Hakkarainen P. & Karjalainen, K. (2017). Pilvee, pilvee. Kannabiksen käyttötavat, käyttäjät ja poliittiset mielipiteet. *Yhteiskuntapolitiikka* 82 (1), 19–32.
- Hakkarainen P., Karjalainen, K. & Salasuo, M. (2020). Nuoret, entiset nuoret ja huumeet: Miten sukupolvi näkyy huumeiden käytössä ja huumemielipiteissä? *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (5–6), 465–479.
- Hakkarainen, P., Perälä, J. & Metso, L. (2011). Kukkaa pukkaa – kannabiksen kotikasvatus Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (2), 148–168.
- HS (2019). Poliisi julkaisi kuvat onnettomuusasunnosta: Kannabiksen kokkailun epäillään aiheuttaneen räjähdyskiven Helsingin Laajasalossa. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006191133.html>
- IS (Ilta-Sannomat) (2017). Kannabisöljyn kokkailu räjäytti keittiön ja olohuoneen Mäntässä – poliisi: ”Ainekset suurempaan räjähdykseen”. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005172267.html>
- Karden, A. and Strizek, J. (2022). The potential for using web surveys to investigate drug sales through cryptomarkets on the darknet. Teoksessa *Monitoring drug use in the digital age: Studies in web surveys, EMCDDA Insights* (https://www.emcdda.europa.eu/publications/insights/web-surveys/potential-web-surveys-investigate-drug-sales-cryptomarkets-darknet_en).
- Karjalainen, K., Gunnar, T., Hakkarainen, P., Kankaanpää, A., Rönkä, S. (2023b). Analysis of illicit stimulant use triangulating wastewater, general population survey and web survey data. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 40 (2), 160–175.
- Karjalainen, K., Hakkarainen, P., & Salasuo, M. (2023a). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022: suomalaisten huumeekokeilut yleistyvät, asenteissa ja mielipiteissä isoja muutoksia. Tilastoraportti 15/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Karjalainen, K., Pekkanen, N. & Hakkarainen, P. (2020). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet: Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2018. Raportti 2/2002. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kayrouz, R., Dear, B. F., Karin, E., & Titov, N. (2016). Facebook as an effective recruitment strategy for mental health research of hard to reach populations. *Internet interventions*, 4, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.invent.2016.01.001>
- Kotovirta, E. (2023). Sosiaali- ja terveysministeriö. Henkilökohdainen tiedonanto 26.6.2013.
- Kriikku, P., Häkkinen, M. & Ojanperä, I. (2018). High buprenorphine-related mortality is persistent in Finland. *Forensic Science International* 291, 76–82.
- KRP (Keskusrikospoliisi) (2022). Huumeiden vuoden 2021 hintatietojen raportointi EMCDDA:lle. Julkaisematon.
- Leskinen, J. (2020). Huumemarkkinat. Teoksessa: Rönkä, S. & Markkula, J. (toim.) (2020). Huumetilanne Suomessa 2020. Raportti 12/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 125–141.
- Matias, J., Kalamara, E., Mathis, F., Skarupova, K., Noor, A., & Singleton, N. (2019). The use of multi-national web surveys for comparative analysis: Lessons from the European Web Survey on Drugs. *International Journal of Drug Policy*, 73, 235–244.
- Nahkuri, J. (2023). A-klinikkasäätiön verkkoterveysneuvonta. Henkilökohtainen tiedonanto 9.6.2023.
- Rönkä, S. & Karjalainen, K. (2021). Eurooppalainen nettikysely huumeista: Tuloksia pilottikyselystä 2018. Tutkimuksesta tiiviisti 77/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
- Rönkä, S. & Markkula, J. (toim.) (2020). Huumetilanne Suomessa 2020. Raportti 12/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Partanen, A. & Jääskeläinen, M. (2023). Opioidiriippuvuuden lääkkeellinen vieroitus ja korvaushoito Suomessa 2011–2021 – yhteenvedo tehdyistä poikkileikkaus- ja rekisteriselvityksistä. Työpäpaperi 16/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Vuolo, M. and Matias, J. (2022). Sources of cannabis acquisition by country and frequency of use in the European web survey on drugs. Teoksessa *Monitoring drug use in the digital age: Studies in web surveys, EMCDDA Insights* (https://www.emcdda.europa.eu/publications/insights/web-surveys/sources-cannabis-acquisition-countryfrequency-use-european-web-survey-drugs_en).
- Yle (Yleisradio) (2018). Kerrostaloasunnossa räjähti Leppävirralla – poliisi epäilee, että pariskunta yritti valmistaa kannabisöljyä. <https://yle.fi/a/3-10315512>
- Whitaker, C., Stevelink, S., & Fear, N. (2017). The Use of Facebook in Recruiting Participants for Health Research Purposes: A Systematic Review. *Journal of medical Internet research*, 19(8), e290. <https://doi.org/10.2196/jmir.7071>